

Η Δ΄ Οικουμενική Σύνοδος (Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιερόθεος)

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Η Γ΄ Οικουμενική Σύνοδος αντιμετώπισε την αίρεση του Νεστορίου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, τον κατεδίκασε και οριοθέτησε την πίστη για τον Θεάνθρωπο Χριστό και την Υπεραγία Θεοτόκο, ύστερα μάλιστα από την συμφωνία, τις λεγόμενες «Διαλλαγές» που έγιναν το 433

μ.Χ. μεταξύ του αγίου Κυρίλλου Αλεξανδρείας και του Ιωάννου Αντιοχείας.

Όμως, μετά την εκδημία των δύο αυτών Πατριαρχών (Κυρίλλου Αλεξανδρείας και Ιωάννου Αντιοχείας) οι φανατικοί μαθητές τους ανεκίνησαν το θέμα αυτό, θεωρώντας ότι και οι δύο υπεχώρησαν από τις θέσεις τους που υποστήριζαν προηγουμένως, πράγμα το οποίο δημιουργήσε προβλήματα στην Εκκλησία.

Πρόκειται για τον Ευτυχί, τον Διόσκορο και άλλους Αντιοχειανούς Θεολόγους. Ο Ευτυχής δίδασκε μεν ότι ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός είχε δύο φύσεις πριν την ένωση, αλλά ομολογούσε μία φύση μετά την ένωση. Δηλαδή έλεγε ότι μετά την ένωση των δύο φύσεων απορροφήθηκε η ανθρώπινη φύση από την θεία φύση. Αυτό το πρόβλημα συνεχιζόταν, γιατί ακόμη γινόταν σύγχυση μεταξύ της φύσεως και του προσώπου, οπότε θεωρούσαν ότι το ένα πρόσωπο, συνδέεται με την μία φύση.

Τότε συνεκλήθη η Δ' Οικουμενική Σύνοδος στην Χαλκηδόνα, με απόφαση των Αυτοκρατόρων Μαρκιανού και Πουλχερίας, το 451 μ.Χ., με την προεδρεία του Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ανατολίου και των αντιπροσώπων του Πάπα Ρώμης Λέοντος. Η Σύνοδος αυτή αποδέχθηκε την απόφαση της Γ' Οικουμενικής Συνόδου και ακολουθώντας τους προηγούμενους Πατέρες, δηλαδή «επόμενοι τοις αγίοις Πατράσιν», όπως γράφεται, αποφάσισε ότι εμείς ομολογούμε ότι ένα είναι το πρόσωπο και μία είναι η υπόσταση του Λόγου, «εν δύο φύσεσιν ασυγχύτως,

ατρέπτως, αδιαιρέτως, αχωρίστως γνωριζόμενη» και ότι πουθενά δεν αναιρείται η διαφορά των φύσεων λόγω της ενώσεως, αλλά σώζεται η ιδιότητα κάθε φύσεως για την ενότητα στο ένα πρόσωπο-υπόσταση του Λόγου.

Όλο αυτό το θέμα μπορεί να φαίνεται φιλοσοφικό, που δεν έχει σχέση με την θεολογία της Εκκλησίας, αλλά αυτό δεν ισχύει για τους εξής λόγους.

Οι Πατέρες της Εκκλησίας με την μελέτη της Αγίας Γραφής, Παλαιάς και Νέας Διαθήκης, ιδίως με την Αποκάλυψη του Χριστού στους Αποστόλους, γνώριζαν ότι ο Χριστός είναι αληθινός Θεός, ο οποίος ενηθρώπησε για να νικήση τον θάνατο, την αμαρτία και τον διάβολο. Στον Ιορδάνη ποταμό φανερώθηκε η ύπαρξη της Αγίας Τριάδος. Στο Όρος Θαβώρ έλαμψε το πρόσωπο του Χριστού όπως ο ήλιος και τα ιμάτιά Του έγιναν λευκά όπως το φως. Επίσης, η φωτεινή νεφέλη εκάλυψε τους Μαθητές και ακούσθηκε η φωνή του Πατρός. Αυτό το Φως δεν ήταν κτιστό, αλλά θείο, άκτιστο, ήταν το Φως της θεότητας. Στον Χριστό υπήρχε η ανθρώπινη φύση (ψυχή, σώμα), αλλά από μέσα εξερχόταν και η λάμψη της θεότητας. Αυτό το Φως δεν ήταν μία άλλη φύση, αλλά η θεία φύση που ήταν ενωμένη με την ανθρώπινη φύση στον Χριστό. Έτσι, φανερώθηκε η θεότητα του Χριστού χωρίς να καταργήται η ανθρώπινη φύση. Αυτό έκανε τους Πατέρες να πούν ότι οι δύο φύσεις -θεία και ανθρωπίνη- ενεργούν στην υπόσταση-πρόσωπο του Λόγου «ασυγχύτως, ατρέπτως, αδιαιρέτως, αχωρίστως».

Αυτήν την εμπειρία την είχαν πολλοί Πατέρες της Εκκλησίας, όπως το βλέπουμε καθαρά στον Μέγα Βασίλειο και τον άγιο Γρηγόριο τον Θεολόγο και σε πολλούς μεταγενέστερους Πατέρες, όπως τον άγιο Συμεών τον Νέο Θεολόγο, τον άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά και άλλους. Και γι' αυτό όλοι οι Πατέρες έχουν ταυτότητα εμπειρίας και πίστεως με τους Προφήτες και τους Αποστόλους.

Έπειτα, αυτήν την διατύπωση δεν την έκαναν για να φιλοσοφήσουν λογικά για τον Χριστό, διότι αυτό το μυστήριο δεν μπορεί να κατανοηθεί λογικά, ούτε το έκαναν για να αναπτύξουν την φιλοσοφία, αλλά το έκαναν για να απαντήσουν στους αιρετικούς της εποχής τους, οι οποίοι φιλοσοφούσαν. Έτσι, οι αιρετικοί θεολόγοι προσπαθούσαν να κατανοήσουν αυτό το μυστήριο με τους όρους της φιλοσοφίας, ενώ οι Πατέρες χρησιμοποίησαν μερικούς όρους, όπως ουσία, φύση, πρόσωπο, υπόσταση, για να απαντήσουν στους αιρετικούς θεολόγους και να αποδομήσουν τον φιλοσοφικό τρόπο σκέψεώς τους.

Αυτό σημαίνει ότι το δόγμα, όπως λέγει ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, είναι η φανέρωση-αποκάλυψη του Λόγου του Θεού στους Προφήτες στην Παλαιά Διαθήκη ασάρκως και στους Αποστόλους στην Καινή Διαθήκη εν σαρκί. Αντίθετα, οι όροι είναι οι λέξεις, είναι ρήματα, που χρησιμοποίησαν οι Πατέρες για να διαφυλάξουν

το δόγμα, την αποκάλυψη του Υιού και Λόγου του Θεού. Γι' αυτό οι όροι δηλώνουν τα όρια μεταξύ αληθείας και πλάνης.

Τις αποφάσεις της Δ' Οικουμενικής Συνόδου, όπως και των άλλων Οικουμενικών Συνόδων, η Εκκλησία τις έκανε τροπάρια, τα οποία ψάλλουμε στην Εκκλησία, και γίνονται προσευχή, οπότε συνδέονται στενά το δόγμα, οι όροι των Οικουμενικών Συνόδων με την λατρεία της Εκκλησίας. Αυτό δείχνει την μεγάλη αξία της λατρείας, μέσα στην οποία ομολογούμε και ζούμε τον Θεάνθρωπο Χριστό.